

III. DOCUMENTE

UNELE ASPECTE ALE SINTAXEI LIMBII DOCUMENTELOR SLAVO-ROMÂNE (SUBTIPUL MUNTEAN, SECOLELE XIV—XV)*

LUCIA DJAMO-DIACONIȚĂ

Sintaxa limbii documentelor slavo-române nu prezintă mari deosebiri față de cea a limbii slave vechi pe care A. Vaillant a caracterizat-o ca fiind „souple et non savant, sauf dans ses calques du grec”¹. Această particularitate apare și mai evident în limba documentelor slavo-române. Într-adevăr, unele construcții greoaie se mai păstrează aici numai în citatele biblice calchiate din limba greacă, spre deosebire de cuprinsul documentelor, unde structura propoziției și a frazei este mai analitică. Astfel, în domeniul sintaxei, ca și în celelalte compartimente ale limbii, elementele arhaice, cărturărești, coexistă și se întrepătrund cu trăsăturile noi.

Pentru a reliefa complexitatea trăsăturilor specifice ale sintaxei slavonei românești, ne vom opri la câteva aspecte.

I. Sintaxa propoziției

1. SUBIECTUL

a) *Subiectul exprimat prin pronume personal*. Ca și în textele slave vechi, de obicei nu apare, fiind inclus în desinența verbului². (Acest fapt se reflectă în mod special în corespondență, deoarece în documentele de danie și întărire subiectele sînt exprimate fie prin substantive, fie prin pronume de politețe, prezența acestora în context fiind obligatorie). De ex.: **ДА ЖНЕМО мирно** „să trăim în pace” (1421, mai 17, Arh. St. Br., nr. 776); **ТИЗН ЗАН ЛЮДНЕ РЯСИПЕТЕ НХ УТ ТУЦА, ИЛИ ЦО ИМ КЕТЕ УЧИНИТИ УЧИПЕТЕ ИМ, ЕРЕ НЕ ИМАТЕ УТ НИХ НИ ЕДИН ФЕЛОС** „Împrăștiți pe acei oameni răi de acolo sau ce vreți să le faceți, făceți-le, căci n-aveți nici un folos de la ei” (1482—1487, Arh. St. Br., nr. 141).

* În acest articol prezentăm alte aspecte ale sintaxei decât cele cuprinse în lucrarea *Limba documentelor slavo-române emise în Țara Românească în sec. XIV - XV*, București, 1971.

¹ A. Vaillant, *Manuel*, p. 357 (v. la sf. art. lista de abrevieri).

² Vezi W. Vondrák, *Grammatik*, p. 579.